

HET GEVECHT VOOR EEN DUURZAME TOEKOMST

Allereerst zal ik uiteen zetten wie wij zijn en wat wij doen. Mijn naam is Huub Lacor, algemeen directeur van het familiebedrijf Roem van Yerseke. Mijn voorvaders waren reeds sinds 1850 werkzaam in de oester- en mosselteelt. In 1945 is de mosselconservenfabriek opgericht door mijn ouders. In de loop der jaren is de bedrijfstak veel veranderd en gemoderniseerd. Al zo'n kleine 20 jaar spelen de **verse mosselen** een hoofdrol. Roem van Yerseke heeft een grote rol gespeeld om dit product bij een groot publiek in Nederland en België bij de supermarkten bekend te maken. Wij waren het eerste bedrijf dat met een lekvrije consumentenverpakking is gekomen.

Het hoofdkantoor van de Roem Groep is nog altijd gevestigd in het mosseldorp Yerseke in **Nederland**. Hier hebben wij mossel- en oesterkweekbedrijven. De conservenfabriek ligt van oudsher aan de Groeninx Van Zoelenstraat, welke vernoemd is naar een pionier in de teelt van oesters in de negentiende eeuw. De verse mossel- en oesterverwerking is direct aan de Oosterschelde gevestigd. Deze ligging direct aan het water biedt de nodige voordelen voor een snelle aanvoer en verwerking van verse producten.

In Nederland en België verkopen wij onze producten onder het merk Zeeland's Roem en onder private labels.

Roem van Yerseke B.V. of de Roem Group, heeft ook vestigingen in **Duitsland**, (mosselverwerking en -kweek) en in **Denemarken** (een conservenfabriek in Limfjord en een mosselhangcultuurbedrijf).

Ook heeft Roem van Yerseke een verkoopkantoor in Vigo, **Spanje**.

Wij, als Roem van Yerseke, zien al sinds langere tijd aankomen dat er een tekort aan mosselzaad zou ontstaan in Nederland. Door beperkingen van overheidswege wordt het wegvissen van alle beschikbare zaadjes steeds moeilijker.

Daardoor hebben wij onze visie verlegd naar Duitsland en Denemarken waar de visserijdruk op de schelpdiergronden lager is. Door in deze landen te investeren hebben wij ons sterk kunnen positioneren op de markt dankzij een grote mate van zelfvoorziening.

Maar ook in die landen komt er meer druk om de vrije visserij-inspanningen te reguleren.

Daar bovenop hebben wij de laatste jaren te maken met ontwikkelingen in de mosselbranche in nieuwe productiegebieden. Deze komt sterk op gang in landen zoals Chili en China.

De mosselkweek in Chili, opgezet door Spanjaarden, maakt een stormachtige ontwikkeling door. Hier kan men veel goedkoper diepgevroren mosselen en blikconserven produceren.

In Europa kunnen wij hier niet tegenop. De grens met China is nog gesloten, maar als deze geopend wordt, zal dit voor ons ook de nodige consequenties hebben. Met al deze factoren waarop wij geen invloed hebben moeten wij rekening houden. Deze omstandigheden werken ver door in onze bedrijfsvoering.

Een van de onvermijdelijke gevolgen voor Roem van Yerseke is het feit dat wij de productie in onze conservenfabriek hebben moeten halveren. De grondstofprijzen werden te hoog en de verkoop door derden nam toe, waardoor de productie noodgedwongen omlaag ging.

De laatste vijf à zes jaar zien wij dat ook de natuurlijke mosselzaadval op de bodem steeds geringer wordt. Dit is ingrijpend, want het mosselzaad is de bron voor het eindproduct. Zonder mosselzaad komt er geen consumptiemossel!

In één van onze mosselkweekgebieden in Duitsland is er al zes jaar geen zaadval van betekenis geweest.

De larven zijn er wel maar ze komen niet verder dan de eerste broedval. Wij denken dat er problemen zijn met de aanwas van goede algen. Zonder goede voeding kan de mossel niet tot ontwikkeling komen en groeien.

Ook in Nederland loopt de zaadval terug. Bovendien mag er geen mosselzaad meer gevist worden op de droogvallende platen en zijn de milieu-organisaties onder dekking van Natura 2000 ook bezig om de dieper gelegen mosselbanken tot verboden gebied voor de mosselvisser te maken.

Er is een Beleidsopgave dat wij voor 2025 alle zaadmosselen uit alternatieve bronnen moeten betrekken.

Deze doelstelling zou o.a. kunnen worden bereikt door

- import
- het plaatsen van mosselzaadvanginstallaties
- en door het produceren van mosselzaad in een hatchery

Men dacht dat **import** in principe het simpelste zou zijn. Maar ja.... Natura 2000 geldt overal in Europa, dus het wordt moeilijker om in de Waddenzee product van buitenlandse origine te krijgen.

Helaas blijkt dat het mosselzaad uit de Ierse zee in Zeeland minder groeit en minder mosselvlees geeft. Dus zit hier waarschijnlijk genetisch een verschil.

Oplossingen waar wij ons voor de toekomst op moeten richten zijn:

De hatchery

Zoals gezegd zijn we door de omstandigheden gedwongen om de ins en outs van een Hatchery te bestuderen.

Drie jaar geleden is daarom het initiatief genomen om een eigen Hatchery te realiseren.

Zowel richting de politiek als ook onze sectorgenoten is het van belang om te laten zien welke mogelijkheden en problemen zich voordoen bij het in bedrijf houden van een commerciële hatchery.

Binnen onze hatchery zijn wij in staat om structureel, in een gecontroleerde omgeving op ieder willekeurig moment schelpdieren te laten paaieren. Hieruit ontstaan de larfjes en vervolgens groeien deze door tot zaadjes.

Deze zaadjes dienen zo spoedig mogelijk in een meer natuurlijke omgeving terecht te komen. De locaties hiervoor zijn te realiseren binnendijks in vijvers of lagunes, buitendijks op percelen of door middel van hangcultuur. Eventueel zijn er ook mogelijkheden om systemen te benutten zoals in Frankrijk worden gebruikt, in zakken op rekken.

Momenteel zijn we actief met de mossel de kokkel en de platte oester.

Binnen de Hatchery is het laten voortplanten en opgroeien van een **mossel** tot een zaadje relatief eenvoudig te realiseren. Zodra de zaadjes te groot zijn voor de Hatchery en deze uit moeten groeien tot consumptie maat wordt het moeilijker en zijn er nog veel vraagtekens hoe dit dient te gebeuren.

De voortplanting van de **kokkel** is minder eenvoudig maar eenmaal uitgegroeid tot een zaadje is de weg van het uitlaten groeien tot consumptie maat relatief eenvoudig.

De **platte oester** laat zich gecontroleerd voortplanten maar stelt wel zeer hoge eisen aan zijn omgeving. Ook hier hebben wij succes zodat wij in staat zijn om oester broed te kweken. Het verder uit laten groeien tot consumptie maat is de

volgende stap maar hierin zien wij mogelijkheden. Het ligt voor de hand dat wij hierin ook de Bonamia problematiek mee zullen nemen.

We sluiten niet uit dat we verder onderzoek zullen doen naar andere voorkomende schelpdieren in onze wateren.

In het verlengde hiervan wordt er internationaal gebruik gemaakt van de Hatchery van Zeeland's Roem. Bijvoorbeeld het succesvolle "Bleu Seed" project waarbij onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden van het triploïde maken van onze mossel, hierbij is ook het Nederlandse instituut voor schelpdieren onderzoek Imaris betrokken.

De ontwikkelingen zien er positief uit, maar om grote hoeveelheden zaad te kweken en op te laten groeien op economische wijze, daar zijn we nog ver vanaf.

Dit kan nog wel een aantal jaren duren dus dit alternatief moet voor de lange termijn worden gezien.

Als tweede oplossing kennen we de mosselzaadinvanginstallaties

Dit is tot nu toe de meest succesvolle optie.

Vijf jaar geleden is Zeeland's Roem begonnen met het onderzoek naar het meest geschikte systeem om mosselzaad in te vangen in onze wateren. We hebben het hier over de Nederlandse Delta, de Waddenzee en de Duitse Waddenzee.

Ons systeem bestaat uit een buis van 125 meter lang waaraan een net hangt van 3 meter diep aan beide zijden verankerd op de zeebodem. Het wordt zichtbaar gemaakt door middel van 2 grote gele boeien.

Wij beschikken momenteel over 112 systemen waarbij we de verwachting hebben dat er per systeem 10.000 kg mosselzaad geoogst kan worden. In de toekomst willen we doorgroeien naar 1000 systemen zodat we in grote mate zelfvoorzienend denken te zijn voor onze kweek en onze verwerkingsbedrijven.

In de **Duitse Wadden** kunnen wij stellen dat de resultaten zo goed zijn dat dit definitief een onderdeel van ons kweekproces is geworden.

In de **Nederlandse wateren** is het verkrijgen van locaties voor mosselzaad- invanginstallaties moeilijk. Tot nu toe worden alleen tijdelijk locaties uitgegeven die ook nog eens een innovatief karakter hebben.

Langs de ene zijde wordt de Nederlandse mosselvisserij beperkt door de beperkende maatregelen die van overheidswege opgelegd worden. Langs de andere zijde krijgt men niet de ruimte om uit te breiden en om alternatieve mogelijkheden een eerlijke kans te geven.

Onze conclusie is dat de Nederlandse Mosselvisserij in een onmogelijke spagaat zit!

Ook is er nog geen beleid voor de toekomst. Het is nog steeds niet bekend hoeveel en welke locaties er komen voor de mosselzaadinplantaties. Deze locaties moeten nog in overleg bepaald worden met andere belanghebbenden zoals garnalenvissers.

Ook is er nog nader onderzoek nodig om te kunnen vaststellen op welke wijze er het meeste rendement uit dit mosselzaad gehaald kan worden. Uit ervaring weten wij dat mosselzaad uitgezet op zanderige, schelpachtige gebieden meer volwassen mosselen oplevert dan op slikkerige plaatsen. In gebieden waar veel garnalen, krabben en zeesterren leven wordt de opgroei van de mosselen door predatie beperkt, ook vogels spelen hier een grote rol in.

Dus u zult begrijpen dat wij niet erg gelukkig zijn met de gang van zaken in Nederland, want iedereen wil hier iets in te zeggen hebben.

De beperkingen gaan maar door maar de alternatieven staan bijna stil.

Daar bovenop hebben wij ook nog veel problemen met de Japanse oester, welke een grote voedselconcurrent is van de mossel. Dit is één van de redenen dat de kwaliteit van de in Zeeuwse wateren gekweekte mosselen niet optimaal is.

Al deze ontwikkelingen hebben ons genoodzaakt onze bedrijfsvoering te differentiëren, hetgeen de nodige investeringen vergt, welke niet direct vruchten afwerpen.

Wij hebben enerzijds gekozen om uit te breiden richting **garnalen**. Begin van dit jaar zijn wij begonnen met de verwerking hiervan. Om met het merk Zeeland's Roem zo snel mogelijk een positie te kunnen verwerven op de garnalenmarkt, hebben wij een compleet assortiment geïntroduceerd van zowel Aziatische als Noordzee garnalen. Inmiddels bezitten wij ons eigen pelstation voor de Noordzee garnaal in Marokko. Hierdoor kunnen wij een kwalitatief hoogwaardig product leveren.

Een ander speerpunt in ons bedrijf is dat wij onze schelpdierkweek-activiteiten binnen 5 jaar m.s.c. (marine stewardship council) gekeurd willen hebben

Dit betekent dat wij streven naar duurzame kweek. Dit is ook de reden dat wij samenwerking hebben gezocht met I.N.V.E. Binnen deze organisatie is Nancy Nevejan gespecialiseerd in dit thema. Zij helpt ons bij de ontwikkeling van kweekmethodes in onze hatchery-nursery.

Dit houdt in dat we in de toekomst duurzame mosselen, kokkels en oesters zullen hebben.

Het is echter een hele kluit om dit alles te kunnen financieren. Wij zijn wel een groot bedrijf maar de buidel is niet groot genoeg om dit te kunnen financieren. Zowel in Nederland als in Duitsland zijn wij afhankelijk van subsidies.

Eén van de gesubsidieerde projecten is “De Zeeuwse Tong”, waarin men de kweek van tong, schelpdieren en zeegroentes wil combineren.

Hier zitten wij in met een aantal bedrijven en wetenschappelijke instituten. Wij zijn binnen dit project betrokken met de hatchery en buitendijkse kweek van kokkels.

Als dit mocht lukken zijn wij een stuk op weg om onze bedrijfstak in Zeeland te kunnen behouden.

Ook voor Vlaanderen zijn hier mogelijkheden, maar de tijd zal leren of wij de goede keuzes hebben gemaakt.

In elk geval zetten wij ons als Roem van Yerseke voor 100% in om onze mooie branche ook in de toekomst bestaansrecht te geven.